

Tisztelt Emlékezők!

Az Isaszegi Református Egyházközség Presbitériuma nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm kedves Mindnyájukat az osztrákok felett fényes győzelemmel végződött, 1849. április 6-i isaszegi csata 166. évfordulójának előestéjén rendezett városi ünnepségünkön.

Most éppen az egykori Királyerdő szélén, azon a dombon ünnepelünk, ahol Damjanich tábornok tüzérségét a lengyel légió katonái védték hősiezen a Rákos-patak völgyéből és Gödöllő felől ismételtén megújuló osztrák gyalogság és lovasság rohamai ellen. Itt, ezen a hősök által véráztatott helyen épült fel az 1848/49-es Forradalom és Szabadságharc 100. éveiben ez a református templom, a „Szabadságtörekvések Emléktemploma”, melynek homlokzatára a kegyelet koszorúit majd elhelyezzük.

A győztes csata hős katonáinak több emlékhelye is van Isaszegen. Az 1901-ben országos közadakozásból felállított, zászlóvivő katonát ábrázoló Honvédszobor Radnai Béla szobrászművész alkotása. Talapzatán a győzelmet levezénylő tábornokok, Görgey Artúr fővezér, Aulich Lajos, Damjanich János és Klapka György hadtestparancsnokok domborművű mellképei láthatók. Az emlékmű azon a dombon áll, ahol Klapka tábornok vörös sipkás honvédjei szurony-rohammal foglalták el Jellasics altábornagy, horvát bán osztrák ágyúit.

Isaszeg keleti határában, Szentgyörgy-pusztán, 1922-ben került felállításra az a kőkereszt, amely a csata kezdetén Damjanich tábornok előőrséből elesett 52 honvédnek állít méltó emléket.

A településtől délkeletre eső Katonaparlagon, az egykori sebkötöző helyen, a márványkövekkel jelzett tömegsírokban a harc során életét áldozó több száz honvéd nyugszik. Ők azokkal az egyenként mintegy ezerkétszáz katonából álló zászlóaljakkal érkeztek az isaszegi csatákra, amelyek 1848-ban a magyar kormány felhívására a haza védelmére alakultak meg a történelmi Magyarország nagyobb városaiban az önként jelentkezőkből, a nemzetőrökből és a császári-királyi seregből átállt katonákból.

A teljesség igénye nélkül itt hullatta vérének a Csongrád, Bács, Békés és Bihar vármegyei, sapkájukon fehér tollat viselő 3. zászlóalj, a Szepes, Sáros és Zemplén vármegyei, vörös sipkát viselő 9. Kassai zászlóalj, a Hont vármegyei 17. zászlóalj, a Komárom vármegyei 18. zászlóalj, a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei 25. zászlóalj, a Heves és Bihar vármegyei 26. zászlóalj, a Szatmár vármegyei 28. zászlóalj, a Bács vármegyei 34. zászlóalj, a Vas vármegyei 44. zászlóalj, a Zala vármegyei 47. és 56. zászlóalj, a Somogy vármegyei 46. és 61. zászlóalj, a Szabolcs vármegyei 48. zászlóalj, az Ung vármegyei 54. zászlóalj, és a Jászsági 65. zászlóalj is.

A Katonaparlagon van szintén eltemetve a Lenkey huszárok Galíciából történő hazahozója, a Hajdúszoboszlón született Harsányi Bálint őrmester – nálunk már alkapitány – aki az isaszegi csatát követő utóharcokban halt hősi halált.

2008-ban itt került felállításra a Makovecz Imre tervezte, „Emlékező Angyal” alkotás is az 1849. október 6-án, Aradon kivégzett tizenhárom vértanú tábornok tiszteletére. Szeretnék emlékeztetni rá, hogy közülük hatan az isaszegi csatában is részt vettek. Az itteni rangjukat használva ők a következők voltak: Aulich Lajos tábornok, Damjanich János tábornok, Desseffy Arisztid gróf alezredes, Knézics Károly ezredes, Leiningen-Westerburg Károly gróf ezredes és Nagysándor József ezredes. A szintén Aradon, október 25-én, 14. vértanúként kivégzett, Kazinczy Lajos honvéd ezredes Isaszegen még alezredesi rangban harcolt.

Haynau bosszújától az Isaszegen is vezénylő Görgey Artúr tábornokot, a magyar sereg fővezérét az orosz cár közbenjárása, Klapka György tábornokot és Kiss Pál tábornokot (Isaszegen még alezredes) a Komáromi-, illetve a Pétervárad-i erőd átadásáért – a honvédjeik részére is – kialakított császári menlevél mentette meg.

Damjanich János és Klapka György tábornokra egy-egy általános iskola neve is emlékeztet városunkban.

Az 1967-ben megnyílt Falumúzeum helytörténeti gyűjteménye szintén számos ereklyét őriz az 1849-es csatával kapcsolatban.

Az Isaszegen harcolt lengyel hősök dicsőségét a csatában elesett lengyel kapitány Katonaparlagon lévő sírja örökíti meg. Ugyancsak a lengyel légió emlékét idézik azok a lengyel kormány ajándékként Varsóban készült márványtáblák, melyek a városháza homlokzatán és itt, a református templom falán 1972-ben kerültek elhelyezésre.

A lengyelországi Tulczynban 1809-ben született és a szabadságharcot követő emigráció nyomorúságban eltöltött évei után Párizsban, 1874-ben elhunyt Józef Wysocki tábornokra, – Isaszegen még ezredesre, – a lengyel légió parancsnokára, zászlószentelésük helyén, a budapesti Nemzeti Múzeum kertjében, 1976-ban katonai tiszteletadással felállított mellszobor emlékeztet. Az emlékmű létrejötte is Isaszeghez kötődik, hiszen annak kezdeményezői az Isaszegi Múzeumbarátok Köre és a Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület akkori vezetői voltak.

Városunkban 2009-ben került felszentelésre egy emlékkápolna, amely az Isaszegről besorozott illetve önként jelentkezett, 200-nál is több nemzetörnek állít méltó emléket.

Ugyancsak öröm számunkra, hogy az isaszegi székhelyű Határon Túli Magyar Emlékhelyekért Alapítvány az 1848/49-es szabadságharccal kapcsolatban idén immár hatodszor szervezett nemzetközi konferenciát városunkban. Az alapítvány működését az erdélyi Nyerges-tetőn elhelyezett kopjafa, Nagyváradon és Érmihályfalván pedig egy-egy általuk finanszírozott emléktábla is fémjelzi.

Szeretnék megemlékezni a 2015. február 10-én, 64. életévében elhunyt nagytiszteletű Bajusz Árpád lelkipásztor úrról, e templom korábbi lelkészéről is, aki 21 éven keresztül nemzeti és városi ünnepeink elmaradhatatlan igei szónoka volt, s aki közéleti tevékenységéért 2014. július 1-én, Isaszeg várossá avatásának 6. évfordulóján, Isaszeg Város Díszpolgára kitüntetésben részesült.

Tisztelt Honfitársak!

Mivel most éppen a Szabadságtörekvések Emléktemplomában ünnepelünk, emlékeztetni kívánok rá, hogy a keresztény emberek számára az Isten és a szabadság iránti vágyakozás elválaszthatatlan egymástól. Ezt legvilágosabban Pál apostol fogalmazta meg a Korinthuszi gyülekezethez írt 2. levelének 3. fejezete 17. versében a következőképpen: **"Az Úr pedig a Lélek; és ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság"**.

Tudták ezt templomépítő szüleink, nagyszüleink is, ugyanis a nagyobbik harangra Mózes III. könyvének 25. fejezete 10. verséből azt a bibliai ígét, Isten akaratát vésették, amely úgy szól, hogy **„Hirdessetek szabadságot a földön, annak minden lakójának."** Erre szólított fel templomunk harangja a megemlékezésünk kezdetén, és erre fog felszólítani holnap délután 3 órakor is, amikor a koszorúzás a város többi emlékhelyén is elkezdődik.

Mindezek kapcsán pedig hisszük és valljuk, hogy Isten lelke, a Szentlélek, velük volt a szabadságért életüket, vérüket és egzisztenciájukat feláldozó 1848/49-es hőseinkkel, és velünk van ma is határon innen és túl mindazokkal, akik mártírjaink emlékének adózva és a világszabadság után vágyakozva, a Tavaszi Hadjárat ünnepein akár korabeli ruházatban szereplőként, akár más közreműködőként, akár pedig nézőként részt vesznek, illetve akadályoztatásuk esetén lélekben velünk vannak.

E gondolatok jegyében kérem fel Nemcsics Kinga népdalénekest műsorának bemutatására, illetve adom át a szót majd Horváth Lajos úrnak, a Magyar Huszár és Katonai Hagyományörző Szövetség egykori és első elnökének ünnepi beszédének megtartására.

Szendrő Dénes
az Isaszegi Református Egyházközség gondnoka